СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 230. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 4 жовтня 1933. VOL. XLI. No. 230. Jersey City, N. J., Wednesday, October 4, 1933. THREE CENTS.

КРОВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ НА КУБІ

ПОНАД СТО ЛЮДЕЙ УБИТО.

ГАВАНА. — 119 осіб загинули в боях збунтованих жовнірів проти офіцирів кубанської армії, облежених у Національнім Готелю.

По 10-годиннім бою офіцирам вийшла амуніція й вони здалися. Як офіцирів виводили з готелю і вони приставали до жовнірів на приязну розмову, нагло з невідомої сторони впав вистріл. У тій хвилі жовніри немовби здичіли: затарохкотіли машинові кріси й десять офіцирів упали на землю. Машинові кріси просто відкосили їм голови. Жовніри всіли на авта й, їдучи містом, стали вистрілювати висвободжених офіцирів.

Офіцири, котрі забаракадувалися були в готелю, були противниками уряду президента Грав Сан Мартіна. Вони стояли на становищі, що уряд не може лишати надалі армію, яка збунтувалася проти своїх офіцирів, та ждали, що уряд, який вони називають студентським, упаде через свою неспрявність.

Підчас загальної стрілянини загинув Американець Роберт Г. Лоспіч, уродженець міста Лондону, в стейті Огайо, представник різниці Свифта. Американка, пані Кларк, дістала постріл через лице.

Американський амбасадор вивозить Американців з боєвої округи.

ВІДКРИТТЯ ВЕЛИКОЇ КОНВЕНЦІЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — При участи 535 делегатів відкрито тут „річний робітничий парламент", себто річну конвенцію Американської Федерації Праці, начального союза американських робітничих юній.

Між цими делегатами є представники 92 міжнародних юній, 4 департаментів, 32 стейтів та тисяч місцевих юній. Є теж представники Британського Конгресу Промислових Юній та Канадійського Промислового й Робітничого Конгресу.

Відкриваючи конвенцію, голова Федерації, Вилієм Грін, підкреслив з особливим натиском потребу боротьби зорганізованого робітництва проти плянів завести інфляцію. „Робітники знають, говорив Грін, що це питання дотикає їх до живого, бо коли доляр дешевіє, то ціни на товари йдуть угору, але робітнича заплата стоїть на місці. Як довго робітники не будуть мати гарантії, що вони дістануть більше тих дешевих долярів, так, щоби це відповідало зростови цін товарів, робітники мусять стояти непохитно проти інфляції".

Далі Грін говорив про потребу піддержування робітниками „Н. Р. А.", а рівночасно за домагання 6-годинного дня праці й 5-денного тижня. Кожда згадка про президента Рузвелта викликувала довгі оплески делегатів.

Конвенцію витали потім сенатор Кінг та суддя Пейн, голова Американського Червоного Хреста.

СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ РОЗВОЖЧИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Місцеві представники „уряду відбудови" навязали з юнією страйкуючих розвожчиків переговори, якими намагаються полагодити страйк.

Гвейлен, голова місцевого комітету „Найри" вважає, що юнія виграла страйк, та робить натиск на підприємців, щоби погодилися на домагання страйкарів.

МІСС ПЕРКІНС ЗА ОБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ.

НЮ ЙОРК. — На конференції Краєвої Конференції Католицьких Милосердних Інституцій, що відбувається в готелю Волдорф-Асторія, виступала місс Перкінс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта, з відчитом про обовязки громадянства супроти робітників.

Бесідниця говорила про деморалізуючий вплив безробіття та заявилася за обезпечення робіт, як зараду на безробіття. У подібнім дусі промовляв католицький суспільний діяч о. Раєн.

ЗЕМЛЕТРУС У КАЛІФОРНІЇ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Невеликий землетрус потряс в понеділок рано містами південної Каліфорнії, спричиняючи смерть одної людини та калічучи кільканадцятеро. По перших потрясеннях населення міста Санта Барбара, Лос Анджелес, Лонг Біч та Сан Дієго вибігло з домів на вулиці. Школи були замкнені цілий день.

У той самий час землетрус проявився в південно-американській републиці Еквадорі.

ОСВОЄНИЙ ВЕДМІДЬ УБИВ ДИТИНУ.

БРУКГЕЙВЕН (Лонг Айленд). — Чорний ведмідь, що був прикрасою приватної менажерії Гардінера Мердока, місцевого провідника ловців, задушив 11-літнього хлопця, Грента Тейлора, коли цей по дорозі зі школи подав ведмедеви яблоко. Ведмідь сіпнувся по яблоко з такою силою, що зірвав ланц. Хлопець кинувся втікати, але ведмідь його дігнав. Заки переїжджаючі мимо автомобілісти відтягнули ведмедя від дитини й убили його, дитина померла наслідком зломання хребетного стовпа. Ведмідь був дуже голодний, не івши два дні. Власникa, котрий був на полюванню, арештовано під закидом убивства другого ступня.

ЗГИНУЛИ 80 ПРОГУЛЬКОВЦІВ.

З Джумамото (Японія) доносять, що невеликий екскурсійний пароплав перекинула на морі буря. На ньому були 130 прогульковців, з яких урятовано лише 50. Причиною катастрофи було переповнення пароплава пасажирами.

НЕБУВАЛА КАРТИНА, АБО РОБУЧІ ВІДСІВКИ.

Решето працедавців працює щораз енергійніше і на вулицях волинських міст число інтелігентських відсівків щораз збільшується. Це так звані безробітні „умові працьовники". Волинь нараховує їх уже тисячі. В столиці Волині — маленькому Луцьку — нараховують їх біля 500. Вчора ви того чи іншого інтелігента ще бачили при праці, а сьогодні він уже ходить по вулиці зі скарбонкою і збирає на безробітних інтелігентів. І це бачите день у день. Як так далі піде, то більшість „умових" буде ходити по вулицях із скарбонками. Добре, що винайшли для них хоч таку „працю".

САМОГУБСТВО.

В Кракові в готелі повісився д-р Олександер Кирило Джулинський. Перед самогубством повідомив шурина, що покінчить із життям у готелі й там треба буде шукати його тіла. Коли шурин приїхав до Кракова та прийшов до кімнати, застав уже трупа. В листі Джулинський як причину самогубства подає невідрадне матеріяльне положення. Тому кілька тижнів Джулинський похоронив свою дочку, що теж причинилося до нервового розстрою.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВЯЗОК І СИР.

Німецький міністер харчевих справ звернувся з окремим доРученням до ріжних установ, щоби вони заохочували суспільність їсти якнайбільше сира краєвого виробу. Великі запаси альгавського і тильзитського мягкого сира лежать дурно, вивозити їх не можна, а цеж гроші. Недавно появилося таке саме доручення у справі збуту риби серед місцевого населення.

Італійський уряд таксамо заохочує своїх земляків до рижу.

ЯРМАРКОВІ ОШУКАНЦІ.

На ярмарку в Калуші шайка ошуканців, що грала в „три карти", ограбила одну селянку на 140 зл., які дістала за продану корову. Пошкодована повідомила про це міську стражницю. Стражник Дерн, переодівшися в цивільну одіж, пішов на місце, де застав ошуканців. Коли хотів їх арештувати, обманці кинулися на Дерна і почали його бити. Щойно суддя Любачевський, який туди переходив, при помочі револьвера опанував ситуацію, а тоді поліція арештувала чотирох злодюг, що за подібні ошуканства були вже карані. Одначе ошуканець, що мав гроші селянки, втік.

ЖАХЛИВЕ ДУШОГУБСТВО.

Невисліджені досі вбивники вбили нічю в Мостисках 56-літню торговку Шайндлю Шляфову та її 27-літню дочку Фанцю. Щоби затерти сліди душогубства, підпалили дім.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЕКСЦЕСИ.

У Варшаві на Бродні невідомі люди понаіліплювали протижидівські написи, як напр. „Бити Жидів!" і т. і. В тій дільниці роздавали летючки за бойкот Жидів. Невідомі люди облили овочі в овочарні Фурманової та заподіяли шкоди на 300 зл. Трафікантови Вайнблятови таксамо заподіяли шкоди на 700 зл.

ПАРИСЬКА СЕНЗАЦІЯ.

Кілька разів до року має Париж таку сензацію: в осередку міста щезає безслідно людина і вся її рідня. Знайомі та вся поліція не всилі ні її віднайти, ні догадатися, чи вона вмерла, як і де. Таке трапилося цими днями з загально відомим у місті Льоріен купцем Людеком, що приїжджав власним автом до Парижа за інтересами. Це авто знайшли на самотній алеї Бульонського ліса без ніяких слідів боротьби з його власником. Є здогади, що Людек мав при собі більші гроші. Та одночасно поліція з міста Бульон подає опис якогось підозрілого панка, що недбайливо одягнений хотів комусь на вулиці продати золотий годинник, і хоча якийсь час його тримали на поліції, він виїхав після цього до Парижа й імовірно є тотожний з Людеком. Преса повторяє ріжні гіпотези, не виключаючи навіть випадку повної втрати памяти Людека, який десь сидить, сам не знаючи нічого про себе.

ВБИТИЙ З ОСОБИСТОЇ ПІМСТИ.

Під лісом в Острові, пов. Бібрка, знайдено в бараболях трупа місцевого парубка, 21-літнього Василя Коника. Підчас поліційного слідства виявилося, що мається тут до діла з убивством на тлі особистої пімсти. Вбивника в особі 26-літнього Гринька Медвецького, з Руди, арештовано.

ЕРІО ПРО СВОЮ МОСКОВСЬКУ ПОДОРОЖ.

В розмові, яку Еріо мав після повороту до Парижа з представником редакції „Матена", бувший премієр заявив, що на основі східно-европейських вражінь хоче виступити в закордонній комісії посольської палати з великою промовою, яка дасть нові основи до оцінки справи розброєння. У Східній Европі, на його думку, ніхто не думає про розброєння, бо ані від розброїної конференції ані від Союза Націй не надіються нічого. Зміну настроїв у Рядянщині, Туреччині, Болгарії та в інших балканських державах приписують німецьким погрозам. Радянщина побоюється німецької напасти і тому фабрикує танки.

КОГО АРЕШТУВАЛИ В УЖГОРОДІ?

Русофільський щоденник в Ужгороді, „Карпаторуській Голос", що майже в кожному числі наклепує чеську владу, зокремаж чеську поліцію, щоби помогла москвофілам боротися з українським національним напрямом і його діячами на Закарпатті, повідомляє в найновішому числі, що чеська поліція в Ужгороді арештувала 22-літнього студента **Мирослава Григоріїва**, який постійно живе у Празі, та урядовця Підкарпатського Банку, **Івана Романа**. Обох їх арештували під замітом такої небезпечної „іреденти", як поширювання листівок з тризубом на пластовому зїзді в Геделе. Страшний злочин!

У звязку з тими арештуваннями мали переслухувати також секретаря Шкільного Відділу, п. Юлія Ревая, та державного вчителя Вереша. Очевидно, „Карпаторусскій Голос" уже заповідає можливість розвязання пласту на Закарпатті та товариств під назвою „Січ", а від себе домагається усунення зі Шкільного Відділу секретаря Ю. Ревая. А все те з приводу таких „протидержавних" виступів двох арештованих, як поширювання листівок з тризубом!

УКРАЇНСЬКИЙ РЕФЕРАТ НА КОНГРЕСІ ІСТОРИКІВ МИСТЕЦТВА.

Дня 4. вересня ц. р. відкрито в Стокгольмі 13-тий конгрес істориків мистецтва при участи 1,100 делегатів й у приявні королівської родини, уряду й дипльоматичного корпусу. На цей конгрес виїхав представник „Українського Національного Музею" у Львові, д-р Іларіон Свєнціцкий. Основна тема конгресу: „Коли та як з історії народу можна вперше способом надівсе цікавим розложити її національний характер". Д-р Свєнціцкий виступить з відчитом: „Національні риси українського мистецтва XI—XIV в.", який буде читаний не на секції, а на пленумі. Коли мати на увазі, що з 200 рефератів лише десять читають на пленумі (у чому кілька офіційних, як шведського наслідника престола, представника шведської академії), то треба вважати успіхом, що саме реферат про українське мистецтво попав між них. Видко, що давне зацікавлення Швеції Україною мусіло і тут відограти свою ролю.

ВКРАЛИ „ПОЛЯРНУ ЗОРЮ".

Перед виставу склепу одного з найбагатших ювилерів у Лондоні заїхало перед кількома днями елегантне авто, з якого висів молодий мужчина. Він спокійно підійшов до вистової шиби, швидким рухом розбив її, вхопивши дорогоцінний брилянт з вистави, вскочив назад до самоходу, яким кермував його спільник. Все те сталося так швидко, що заки очевидці вспіли зорієнтуватися, авто щезло на скруті вулиці. Погоня поліції й кількох приватних авт була безуспішна. Вкрадений брилянт був знаний під назвою „полярної зорі" і важив 33 карати. Оцінювали його на 60,000 злотих.

ЗА БОГОХУЛЬСТВО.

Рудольф Сметанюк, 40-літній торговець у Товмачі, на ярмарку насміхався з релігії. Станиславівський суд засудив Сметанюка на рік вязниці.

ЛЯХИ КУЮТЬ УКРАЇНЦІВ В КАЙДАНИ ЗА ДОМАГАННЯ РІДНОЇ ШКОЛИ

НАКАЗУЮТЬ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ МОЛИТИСЯ ПО ПОЛЬСЬКОМУ, ЗАБОРОНЯЮЧИ ВЖИВАТИ ВЗАГАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Щоб зломити домагання українського населення своєї рідної школи та навчання дітей українською мовою, Ляхи почали переслідування й терор проти всіх тих, що такі домагання виставляють. Під ріжними притоками поліція арештує тих, що домагаються рідної школи для українських дітей, і вязнить їх без вини. Наприклад, у Равщині, в Любичі Кулайцях поліція перевела ревізію в домі Теодора Жолондка й у його відсутности шукала матеріялів про його „протидержавну діяльність". Того самого вечора поліція арештувала його в дорозі, коли він вертався до свого села, й доставила до судових арештів у Раві Руській. Арештувавши Жолондка, поліція негайно закувала його в кайдани. Поліція каже, що він поповнив злочин проти держави, намовляючи місцевих дітей до шкільного страйку та проти вчителя Денісевича.

Із золочівського повіту прийшли відомости, що на початку шкільного року Поляки вчителі почали змушувати українських дітей молитися польською мовою, що противиться навіть розпорядженню кураторії. Щоб діти скорше вивчили польські молитви, вчителі змушують їх переписувати в школі по кілька разів ті молитви. Отак скрізь під Польщею наслане до державних шкіл на українських землях польське вчительство старається всіми способами спольщити українських дітей, а поліція арештує та закове в кайдани тих, що домагаються для своїх дітей прав, забезпечених не лише міжнародними зобовязаннями Польщі, але навіть її власною конституцією.

НІМЕЧЧИНА ГОТУЄТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

АМСТЕРДАМ (Голяндія).—Гітлерівський уряд зорганізував у цілій Німеччині робітничі табори нібито для громадських робіт. Голяндці викрили здовж німецько-голяндського кордону три такі великі табори. Всі ці табори знаходяться під зарядом німецьких офіцирів і в них провадиться інтензивне воєнне навчання „робітників".

Таксамо кождий табор має склади зброї та воєнної амуніції. Кожний табор уявляє собою правильно зорганізовану воєнну частину з воєнним вишколом. Ці табори знаходяться всього пару миль від голяндського кордону.

ФРАНЦІЯ ПІДТРИМУВАТИМЕ АВСТРІЮ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — На засіданню Ради Ліґи Націй французький міністер справ закордонних, Бонкур, заявив, що Франція буде всіми силами підтримувати незалежність Австрії. Говорячи про роззброєння, він зазначив, що вперше треба обмежити свободу інтернаціональної торговлі зброєю. Останніми часами ця торговля все більше зростає, а це свідчить, що держави інтензивно зброяться.

ФРАНЦІЯ НЕ ДУМАЄ ЗМЕНШУВАТИ СВОГО ЗБРОЄННЯ.

ПАРИЖ (Франція). — В газетах появилося напівурядове заперечення чуток, що нібито Франція згоджується зменшити свою армію до 200,000 жовнірів і скоротити час служби у війську. Навпаки, Франція не думає йти на такі концесії, щоб осягнути міжнародне зменшення зброєння.

З другої сторони Франція й далі буде рішучо противитися дозволови збільшити Німеччині свою армію.

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ ҐІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Президентови републики, фельдмаршалови Ґінденбурґови, скінчилося 86 років життя. Президент цей день провів у тісному колі своєї родини в своєму маєтку Нойдек у Східній Прусії. Лише канцлер Гітлер прилетів з Берліна, щоби поздоровити Ґінденбурґа в імени уряду.

Біля маєтку Ґінденбурґа ввечір відбулася парада зі смолоскипами націонастичних боевих дружин, членів ветеранської організації „Штальгельм" та населення. В Берліні та в інших містах Німеччини відбулися воєнні паради на честь старого президента. Кажуть, що стан його здоровля задовольняючий і президент почуває себе бадьорим, хоч далі лишається в своєму маєтку, не виїжджаючи до Берліна.

ДАЛІ ВИГАНЯЮТЬ ПРОФЕСОРІВ-ЖИДІВ.

ГАМБУРҐ (Німеччина). — Професора Альберта Мендельсона-Бартольді звільнено зі становища професора місцевого університету та з керування інститутом закордонних справ. Вина його та, що він походить з Жидів. Проф. Мендельсон є одним з найбільших у світі авторитетів міжнародного права. Він перший підняв справу проти обвинувачення Німеччини за початок Великої Війни.

Він є внуком відомого музика Мендельсона, якого творів тепер не грають у Німеччині як жидівського автора.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СОЮЗОВИЙ КЛИЧ.

Приходиться використати одну подію, яка сама собою не є нічим надзвичайним, але яка багато говорить про ту програму, яку У. Н. Союз бажав би перевести в життя. Цею подією є товариська гостина, яку влаштувало минулої неділі товариство „Дністер", від. 361 У. Н. Союза. Коли підносимо ту гостину, то робимо це в тім переконанню, що подібні товариські сходини бувають і по інших громадах і по інших відділах У. Н. Союза. І там теж бувають концертові точки і промови. І там теж подають наші українські страви. І там теж згадують рідний край і співають українські пісні.

Та сходини 361 відділу тим замітні, що вони не мали характеру ювилею, ні ніякого іншого торжества. Їх скликано на те, щоби скріпити товариське життя між членами відділу і їх родинами. Зроблено це перший раз на протязі істнування товариства. Зроблено, так би сказати, на спробу. Та вона показалася наскрізь вдатною. Будучи на ній, здавалося, що коли би було більше таких товариських сходин між нами, сходин культурних, щирих, приятельських, то в наших організаціях члени стали би супроти себе вибачливіші й набрали би більшого поважання до себе самих, до своєї організації й до нашого народу взагалі.

Але тут треба одно піднести. Товариство „Дністер" почало зростати в дійсну силу від того часу, як перевело злуку. Як на Ню Йорк, та злука не є великою. Але навіть у тім виді вказує вона наглядно кождому, яка велика сила міститься в лучности. Як сильним почувається кождий, коли погляне на таких сходинах на сотки здисциплінованих Союзовців. А перебувши з ними кілька годин, відчувається, що ніщо не пропало марно, що що доброго вложено в У. Н. Союз. Відчувається, що маємо до діла з громадою, яка вміє по культурному веселитися і при забаві говорити про важні справи, про Союз, про все, що дотикає іміграцію.

Згадуємо про це в тім переконанню, що й це не піде на марне. Тут ми панами своєї долі. Ніхто нам тут не забороняє організуватись і лучитися в сильні відділи. Перед нами, себто перед У. Н. Союзом і нашою іміграцією, є ще величезна будучність. Ми ще зажиємо новим і сильним життям. Тільки памятаймо на Союзовий клич, що в лучности сила.

ІСПИТ СОБОРНОСТИ.

Те, що робиться тепер на Україні, рішає про долю української нації. Мусимо сказати собі цю страшну правду отверто й відважно. Московщина намагається знищити наш нарід, навіть зрушуючи самі господарські та політичні основи Радянського Союзу. В боротьбі проти українського народу большевики ставлять на карту істнування своєї партії та цілість московської вязниці народів. Хто переможе в цій боротьбі, залежить з нашого боку не лише від здесяткованого вже українського населення Радянщини, від цілости української нації.

Ті частини української нації, що перебувають поза межами Радянщини, є резервами, котрим припадає завдання заступити втрати української нації в боротьбі проти московської навали. Коли на місце кождого міліона Українців, знищених голодом та переслідуванням в межах Радянщини, негайно змобілізується міліон Українців на боротьбу проти Московщини поза межами Радянщини, українська нація має надію оборонитися від московської навали. Коли не станеться цього, Українцям у межах Радянщини загрожує фізичне винищення, а Українцям поза межами Радянщини загрожує цілковитий національно-політичний занепад.

В межах Радянщини загрожене саме істнування української нації, а поза її межами загрожена всеукраїнська національна єдність. Наступає час показати, що гасла української соборности не є самими порожніми кличами. Вже найближчі місяці покажуть, чи Українці творять національну цілість, не зважаючи на всі державні кордони, чи є частинами нескристалізованої, етнографічної маси, нездібної мати власну національну державу.

Коли Українці поза межами Радянщини одностайно піднесуться в обороні Великої України проти Московщини, ідея української державности буде уратована і вона здійсниться, хоч би лише третина української нації лишилась на світі. Коли Українці поза межами Радянщини обмежаться самими протимосковськими манифестаціями, а поза тим лишаться байдужими до долі своїх великоукраїнських братів, разом зі знищенням українського населення новітніми московськими Гунами буде знищена . сама ідея української соборности.

Завданням, яке стоїть перед зорганізованим політично українством західних земель та його проводом, таке безмежно велике, що й людині з найтвердшою вдачею робиться моторошно. І не в одного відповідального українського діяча може зродитися сумнів, коли він обчислить наші політичні сили й засоби. Але сумніву не повинно бути. Хто боронить своє життя, той не повинен думати про брак сил. А коли сучасний жахливий стан Великої України не викличе небувалого ще ніколи напруження всіх сил українських поза межами Радянщини, то це буде значити, що ми не нація й гідні бути лише погноєм для держав та народів.

Люди, що стають на чолі акції протесту та допомоги, перебирають настільки тяжке завдання та таку велику відповідальність на себе, що кождий з них мусить добре розважити, чи надається він до цеї ролі, чи в стані він виконати завдання, яке перебирає на себе. Обовязки голови навіть якогось місцевого комітету настільки поважні та складні, що він мусить напружити для виконання їх всі свої сили, зректися всякого зиску, позабути особисту амбіцію, партійні впливи, групові інтереси та всі дрібниці, що можуть стояти на перешкоді до переведення великої справи. З цього погляду булоб дуже бажано, щоб ціла акція мала принаймні центральний апарат з оплачуваними принаймні мінімально осіб, що моглиб себе цілком присвятити праці.

Вирішальне значіння акції допомоги та протесту тим більше, що вона буде відбуватися почасти на міжнародньому терені перед очима цілого світу, котрий починає все більше звертати увагу на Україну. Це осягнув український народ своєю геройською боротьбою проти московського уряду, ослабивши його інтернаціональне значіння. Ті, що працюватимуть на міжнароднім терені, повинні памятати, що по них судять про цілу українську націю, про її силу, єдність і значіння. Світ хоче бачити українську силу. Великі держави підписують ганебні умови в московським урядом в значній мірі тому, що не вірять в силу та єдність України та інших поневолених націй Радянщини. В останнім часі вони втрачають справді й довіря до сили Московщини. Україна все частіще згадується в світовій пресі як поважний чинник у відношенню сил на сході Европи. Від Українців поза межами Радянщини залежить тепер у значній мірі, чи перехиляться терези світової думки в український бік.

Акція допомоги та протесту для Українців є іспитом тревалости основ соборности; перед світом ця акція є іспитом української сили, єдности й державного розуму. Витримавши цей іспит, Українці можуть числити на підтримання, яке дістає й кожда третьорядна держава від одної, чи другої групи великих держав; а перевавши, Українці втрачають, коли не все, то дуже багато.

Сучасна акція ріжниться від всіх попередніх тим, що в ній можуть виступити на інтернаціональній арені легальні представники українського народу в парляментах Польщі, Румунії, Чехословаччини й Канади в цілковитій згоді з інтернаціональними законами і законами дотичних держав, не входячи в конфлікти з їх урядами. Українська еміграція виступає тут, опираючись на свій звязок з Великою Україною і своє евентуальне значіння для неї, на свою інтелектуальну, моральну та матеріяльну вартість, на повагу, яку спромоглася здобути у тих чи інших інтернаціональних чинників.

Манифестацією української соборности, національної єдности й сили перед світом може служити лише цілковита одностайність та скоординованість виступів українських країв та еміграційних чинників. Маючи на увазі, якою повагою користуються в Европі парляментаристи, навіть у тих країнах, де парляменти фактично скасовані, повинні емігрантські організації до утворення спільного керівничого осередку полишати провід краєвим чинникам, обмежуючись тимчасом енергійно підготовчою діяльністю.

Потішним явищем є, що назагал еміграційні комітети негайно по своїм заснованню навязують зносини з краєвим центром.

Успіх акції, оснований головно на могутнім національнім піднесенню, залежить у значній мірі від швидкого початкового розвитку. Тому вже найближчі місяці покажуть, чого може доконати українська нація. До великого іспиту української соборности лишилося часу небагато. Тому всі сили треба скупчити на акції допомоги й протесту.

К. Новотворський.

(„Час")

Лев Ясінчук.

СИЛА ВИХОВАННЯ.

Можна напевно сказати, що нема у світі між Українцями людини, яка не знала би про Рідну Школу, якщо вона має бодай маленьке відношення до українського світу. Знає цю інституцію бодай з назви. І якже не знати тої Рідної Школи, коли вона бере під свої крила молодь свого народу, щоби її освідомити про ідеали народу, щоби її навчити, як до тих ідеалів наблизитися, щоби загартувати її волю до боротьби за ті ідеали. Вонаж є тим ковалем, що виковує будучу долю народу, тим будівничим, що хоче монументальну будівлю **класти тільки** на відповідно сильних фундаментах. Щойно на міцних основах, кладених Рідною Школою, можна буде творити **в масах** політичне й господарське життя. Політика і господарство, не будовані на таких підставах, як національна світомість — не були би національними.

Скаже хтось: а чейже вже хочби від 1848 р. вів хтось на західно-українських землях національну політику, а від кільканацятьох років прокидаються навіть задатки власного національного господарства. Адже було колись і тепер є — національне політичне представництво; розвивається українська кооперація, якщо не капіталом, то числом.

Так; але тим займалися й займаються тільки одиниці, т. зв. „верхи". На тодішній час вистарчало й це. Сьогодні це за мало; **вся народня маса мусить брати живу участь як у змаганнях нації до політичної, так і господарської самостійности.** Вправді кооперація поширена вже сьогодня й у масах; але маса ще не є її творцем, тільки споживачем. Це замало, щоби на сьогоднішний час маса тільки відчувала, що вона становить будівельний матеріял української державности. Вона мусить уміти знайти своє місце в тому величавому процесі й мати сильну волю своє завдання по найкращому вмінні виповнити.

А хтож і, коли народню масу до того приспособить?

Беручи під увагу умовини, в яких доводиться українському народови жити на своїх західних землях, приходимо до висновку, що мусить це робити організація, сперта на широких масах; що не може ця організація звертати свою увагу щойно на дорослого громадянина, але мусить брати його за руку в його найменших літах: мусить через дитину й через дорослу молодь вплинути на світогляд і волю їхніх батьків. Це й робить Рідна Школа. Жаром свого серця вона витискає найпомітніший вплив і надиханою любовю означує будучність української нації на західно-українських землях. Це зауважить кожний, хто приглядається тим чинникам, які свідомо будують українську майбутність.

Якраз тому ця установа популярна між Українцями по цілому світі, якраз завдяки тим своїм завданням вона може виявити такі моральні успіхи, якими не можна повеличатися рішучо ніяка інша українська установа, ба — навіть така рухлива освітньо-виховна інституція, як польське Товариство Школи Людовей у часі свого розгону у довоєнному часі.

Ці успіхи заважать у будучности на формуванні державности. Вони вже й сьогодні заважують на **якости** українського громадянства. Нема що її пригадувати, як таке місцеве скріплення нації на одній частині землі впливає на тугість цілости. Ця **тугість нашої нації** мусить стати потребою й ціллю нас усіх живучих.

Г. Ф.

ПЕРЕЧИСЛИЛАСЬ

(Оповідання).

(3)

— Я їхав попри вашу хату і бачив вашого мужа. Він якійсь дуже марний. Такий, як кождий муж молодої, здорової, палкої жінки. Ви мабуть забагато жадаєте від нього. Змушуєте мужа до того, що над його сили. І любити треба вміру.

Трачикова розсміялася і відповіла:

— Ви, пане докторе, помиляетеся, як гадаєте, що то любощі винні. У нас вже давно піст!

— Як воно так, то винні його давні любощі. Він довго був парубком молодої баби, пізнішої його першої жінки. Ще будучи парубком, і пізніше оженившись з багатою вдовою, забагато догоджував свому піднебінню і свому шлункови. Молодий парубок повинен їсти багато, повинен їсти смачне і масне; щоби набрався сили. Колиж сила вже переливається через верх і чоловік вже не працює ні в днину в господарстві, ні в ночі, то буває навпаки. Тоді смачний і масний харч обезсилює і прискорює смерть. Як не хочете скоро вдовіти, то не давайте мужови сметани. Не давайте пирогів зі сметаною, яєць на сметані, ні інших страв зі сметаною. Картоплю, кашу, тощо, не мастіть маслом. Чим лише будете мастити, тим скорше прийде його смерть. Молодої мягкої курки або качки не давайте йому, хіба старі, яких не розжевкають його старі щоки. Не давайте йому булок. Давайте лиш чорний хліб. Від чорного хліба і старий хлоп дістає силу; булка вялить його, він вяне. Піст прикрий буде для нього, та зате поживе довше, не лишаючи вас так скоро вдовою. Для вас таке було би ще заскоро. Ви ще такі молоденькі, жваві, здорові. Як би всі люди так виглядали, як ви, то доктори мусіли би повмирати з голоду. Коби то ваш муж такий! Та й старість його винна. Проти старости не поможе ніякий доктор. Проти старости нема зілля... Тим я не хочу тривожити вас, бо з ним цілком не є зле. Лиш не давати сметани, мастити маслом дуже скупо, або й цілком ні... Мясива не давати ні на нюх... Ви вже знаєте як, повторяти не буду... Як послухаєте мене, то відмолодніє його серце, і він деськолись пригадає собі, що має молоду жінку. Тільки не говоріть йому, що я з вами балакав!

Доктор поїхав далі. Трачикова пішла до хати. В хаті Трачик сидів голодний. Як поснідав ще, заки жінка вийшла з челяддю з хати, так нічого не їв аж до повороту жінки. Відходячи, жінка для себе і для челяди взяла полуденок в двох трояках. Для мужа будьтоби забула лишити дома. Господар шукав, щоби знайти бодай грінку сухого хліба, та не знайшов, бо все було під ключами, а ключі жінка взяла з собою. Аж тепер, по розмові з лікарем, Ксенька приступила до мужа, погладила стерня на його щоках і промовила солодко:

— Що тобі хибує, Лавре, що виглядаєш неначе з хреста знятий?

В душі Трачика кипіло. Держачи руки в кишені, стискав пястуки. Його кортіло тарахнути її пястукєм межи очі. Та він доміркувався, що вона така солодка по розмові з доктором. Переміг себе і відповів жалісно:

— Що мені хибує? Мені хибує молодість, люба Ксеню. Чи раньше видержав би я в голоді від рана аж дотепер? Не пообідавши, я був би вмер. Тепер, коли мій шлунок порожній, мені якось так, наче би до мене верталася моя давна сила. То не добре, коли голодному робиться ліпше.

— Це тобі лиш так здається, — відповіла жінка, цілуючи його в чоло. — Вибачай, що я, квапляючися до сіна, забула лишити тобі обід. При такій господарській закрутанині чоловік тратить голову. Я зараз нагодую тебе за те, що ти так довго голодував. Заки буде готове щось тепле, зїдж булку зі сметаною.

Ксеня приказала наймичці замісити тісто на пиріжки, сама принесла мужови сметану, сир, булку, масло і сіль. Коли пізніше наймичка принесла йому пироги, він поклепався по животі і каже:

— Троха пізніше аж се потахне.

— Вистигне, сказала наймичка.

— Пусте! На бляху кинеш масло, на масло пироги і пригрієш. Будуть ще ліпші.

По яких двох годинах Трачик дістав пришкварені, в маслі плаваючі пиріжки і горщок сметани. Другої днини Ксенька зарізала молоду товсту курку. Одну половину зварила на росіл. З другої половини повилущувала кісточки, мясо добре потовкла, щоби було ще мякше, і спекла. До курки Трачик дістав душену, в маслі плаваючу картоплю і душену капусту. Третої днини перед ним знайшлася риба. Плавала не у воді, а в маслі. І тоді, коли ще був парубком у своєї першої жінки, не їв так смачно, як тепер. Такий добрий був кождий обід, така була кожда вечера. На снідання діставав горнець сметани з булкою. Коли так вже минув цілий тиждень, Ксеня прислася до него, руку поклала на його рамени і спитала:

— Як тобі тепер? Я вже сама пильную, щоби ти не голодував.

— Не зле мені, — відповів. — Та що мені з того, коли старість не радість. Відколи не голодую, я щораз слабший. Найгірше мені на очи. Раньше, як я дивився крізь наше вікно, то не лиш бачив у саді кожде дерево аж до плота. Кождого, що за плотом ішов дорогою, я пізнав. Тепер мій зір вже й до плота не сягає. Тої груші, що під нею лавка, і тої лавки вже цілком не бачу. І яблінки, що перед тою грушею не бачу.

— Справді не бачиш? — спитала жінка, будьтоби не вірила. — Не бачиш, що на тій лавочці саме тепер сидить наш наймит Манько і до грабель вбиває зуби?

— Я там нікого не бачу. Ні наймита, ні грабель, ні лавки, ні груші.

Трачик брехав, що тої лавки і Манька не видить. Він так сказав, щоби жінка менше береглася, сходячися з парубком Маньком. Як вона хотіла балакати з Маньком так, щоби того не чула і не бачила челядь, то найліпше було саме в саді під тою грушею. За те, як не челядь, то її муж, сидячи при вікні в хаті, або під вікном коло хати, бачив би жінку, як щось задовго перешіптується з наймитом. Колиж тепер Ксеня вчула, що муж так далеко вже не видить, вона дуже втішилася. Вона вже гадала, що буде могла під тою грушею сходитися з наймитом так, що ні челядь ні муж не побачать того.

— Мої очи чорт вже взяв! — додав Трачик. — Мій кінець вже надходить.

— Що ти верзеш?! — крикнула жінка. — Тобі ще дуже далеко до того кінця. Ти так скоро не вмреш, хочби тому, щоби твоя Ксеня не так скоро пішла на жебри, як ти віддієш, не полишивши завіщання. Я тебе не пущу на той світ. Буду тебе годувати так, що вернуться всі твої давні сили.

Таким способом жінка пригадала йому його приречення, що на неї перепише ввесь свій маєток. Манько вже напирав на неї, щоби се пригадала мужови і раз вже видурила від него, як не даровизну, то завіщання в свою користь. Її очи запалахкотіли радістю, бо зараз показалося, що її хитрість будьтоби не була без успіху.

— Добре, що ти пригадала мені, — сказав Трачик. — Не хочу вмирати без завіщання. Як би я вмер без завіщання, то ти дістала би частину, мабуть третину мого маєтку. Сими днями поїду до нотаря.

Чим більше Трачик нарікав на свої очи, тим ліпше він видів, що дома діється. Сидячи у вікні або під вікном, він видів, як жінка і Манько цілими годинами пересиджують на лавці під грушею, балакаючи і хихочучи. Вони гадали, що зір Трачика ані до них не сягає. Як він сидів під хатою на дворі, то вони перешіптувалися. Як сидів ухаті, то балакали голосно. Любовний жар у него вже погас, разом з ним погасла заздрість. Вдоволений був, що завдяки лікареви має все, чого лиш на старости літ душа може забажати. Також свому наймитови не завидував того, що жінка мабуть і наймита добре годує. Через те господарство не було гірше.

Трачик ні на хвилю не подумав, що жінка кривдила його. Він ще не забув, як то йому догоджувала його перша жінка тоді, коли вона ще не була його жінкою, бо ще жив її перший муж, трицять пять років старший від неї. Лавро Трачик був тоді у них наймитом, так як тепер Манько у Трачиків.

Трачика сердило тільки те, чого на власні очі не бачив, чого на власні вуха не чув, хоч вгадував, що воно є. Він не чув, як його жінка і його наймит зійшовшися сміються з него і називають його сліпим дурнем. Він знав, що їм годі не сміятися з него. Коли було, що й він сміявся, зійшовшись поза плечима свого старого господаря з його молодою жінкою.

Коли тепер молода жінка зачала переборщувати, заливаючи мужа сметаною і маслом, його стало сердити се лукавство.

(Кінець буде).

НАЙБІЛЬША КНИГАРНЯ
В АМЕРИЦІ
„СВОБОДИ"
УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. СОЮЗА
Вартість Книгарні $18,612.75.
Пишіть по найновіший каталог
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Такі круглі і чисті

і Добре наповнені

ГАРНИМИ ТЮТЮНАМИ

ось чому Локкі куряться так легко

Ви зауважали це і ви вміли оцінити прикмету гладкого, рівного горіння, що є замітною частиною характеру сигареток Локкі... Круглі і чисті—добре наповнені найдобірнішими в світі Турецькими і Домашніми тютюнами—і без мягких кінців. Ось чому Локкі куряться так легко, паляться так одностайно.

Copyright, 1933, The American Tobacco Company.

"it's toasted"

ДЛЯ ОХОРОНИ ГОРЛА — ДЛЯ КРАЩОГО СМАКУ

ГОЛОСИ ПРО СПРАВИ У. Н. СОЮЗА.

„ЦЕРКОВЩИНА У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА".

Під таким заголовком поміщений допис в ч. 225 „Свободи", підписаний п. Михайлом Скибінським з Вунсакет, Р. Ай. Обставини, в яких розвиваються відділи нашого батька Союза, заслугують на те, щоб над ними застановитися. Це, про що пише шановний дописувач з Вунсакет, можна написати майже з кождої місцевости. По думці дописувача, як він зазначує, **„найбільшою перешкодою в нашім розвою (тобто Союза) є церковщина. Вона нас переслідує на кождім кроці.** Нема прямо ні одного союзового мітінґу, щоби не видвигано цеї справи... і т. п".

Якщо шан. дописувач пише це під впливом того, що є в його громаді, то тут не „церковщина є перешкодою в нашім розовою", а невирозумілість і несвідомість членів Союзовців. Уважаю, що дописувач мав на думці піднести, що на зборах по відділах Союза мішаємо справи Союзові з церковними (льокальними). Якщо так думав дописувач, то має повну рацію, і з ним треба в усім погодитися, що так буває, а чого не повинно бути. Якщо аж до того доходить, що колись з посмертного обтягано за колєкти та належитости священикови за похорон, чи щось подібне, то з цим ніколи погодитися не можна, і воно немисливе. Якщо такі випадки трапляються, то цьому винні самі члени, а головно заряд даного відділу, **а не сама церква.** Та і по думці моїй, не винна тому церковщина, як у відділі є члени, що сваряться через цю церковщину на своїх відділових зборах. Я бачив відділи, де члени належали аж до чотирох ріжних церков, а не сварилися, бо не були фанатиками, а дотого держалися порядку і програми зборів. Про саму церковщину скажу, що нам треба її шанувати і толєрувати. Не можна скказати, що ми без неї обійдемося зовсім, бо всіми з нею тісно звязані. Ми знаємо, що майже всі відділи У. Н. Союза льокуються при церквах, і при церквах був їх почин. Тому і не дивниця, що нам тяжко обійтися без того, щоб на зборах не зайшла часом і мова про церкву, як той наш дах, під котрим Союз мав і має своє пристановище. Нераз приходиться відділови Союза навіть матеріяльно, датком, чи позичкою помогти якійсь церкві нашій і тут не можна дивитися на це як на якийсь фанатизм, бо всеж таки в багатьох випадках істнування відділу тісно звязане з істнуванням даної церкви, при якій відділ льокується, бож там і школа і всі рухливі життєві чинники, що тримають при життю не тільки церковну громаду, але і всі інші товариства, які при ній льокуються. Возьмім приміром: хори, драматичні товариства, товариства національних танків, читальні, молодечі клюби і т. д. А у всім цім, у вихованню моральнім цих підростаючих наших українських сил лежить і сила У. Н. Союза. Я не є проти того, щоб ми мали якнайбільше народніх інституцій як: народніх домів, шкіл, і т. п., але покищо тяжко на такі спромогтися, бо ми або самі не хочемо їх мати, або обставини так складаються, що неможливо в скорому часі дійти до цього. А мусимо признати, що і ті народні інституції, які пробували ми утримати, дуже часто не змогли утриматися, а натомісць церкви (хоч і з великими довгами) якось удержуються і рік за роком притягають до себе значне число молодого покоління, виховуючи його в українськім дусі. Це не байки, а факти, бо коли взяти під розвагу мінімальне число наших церков у Злучених Державах (140), а при кождій з них істнує рідна школа, пересічно з 50 учнів-школярів, (є й школи, де те число доходить до 200), то побачимо, що загально ці школи начисляють коло 7,000 школярів, з чого певний процент рікрічно збільшує наші національні ряди. А велику часть цих дітей дістає і У. Н. Союз (і інші подібні). Погоджуюся з тим, і сам усе і всюди стараюся переконати інших, що Союзовці повинні себе шанувати і толєрувати, без ріжниці на їхню релігійну приналежність. Але не погоджуюся з тим, що церква нас, Союзовців, переслідує, або що вона є „найбільшою перешкодою" в розвою Союза. Коли Союзовці будуть у першій мірі шанувати себе самих, шанувати і любити свого Батька Союза, толєрувати і шанувати церкву, а церква буде шанувати Союзовців, тоді доперва в нас буде правдиве зрозуміння свого національного „я" і своєї сили. Тоді доперва Батько Союз буде гордитися своїми членами-дітьми, а діти Союзом!

о. Степан Мусійчук,
Пасейк, Н. Дж.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Відповідаючи п. Скибінському в справі „церковщини", подаю, що церковщина не розбиває відділів У. Н. Союза в нашій громаді. Парохія вибирає свій уряд на парохіяльних мітінґах, на яких не порушується ніяких справ У. Н. Союза. Таксамо на мітінґах не порушується церковних справ.

Коли влаштовуємо яке підприємство на народню ціль, то всі йдемо разом. Коли п. Скибінський того не знає, то тому, що на мітінґи не приходить і не є обзнайомлений з нашою народньою роботою. Червоними нема чого відділ страшити, бо в відділі ніяких червоних нема.

Наталія Камфонік,
члениця від. 241 У. Н. Союза.

Цвіти й серця.

Чоловік і жінка знайшлися підчас подорожі по Европі в Ніцеї, де відбувалося саме корсо цвітів.

Чоловік каже до жінки: — Ах, чому ти не є рожею!

Жінка: Що це значить?

Чоловік: Бо тоді я міг би тебе кинути!

ЗАПРОШЕННЯ.

Цим маю честь запросити моїх приятелів, як покупців так і непокупців, знайомих і ширшу публику, щоб оглянули мое масарське заведення, яке по тримісячній праці над його перебудуванням і поширенням буде отворене до оглядин у вівторок і середу, 3-го і 4-го жовтня, від години 8-мої рано до 9-тої вечером.

З поважанням,
ПЛАТОН СТАСЮК.

Адреса заведення:
124 ПЕРША ЕВНЯ, НЮ ЙОРК (між 7-мою й 8-мою вулицею).

ДІТОЧИЙ РЕПЕРТУАР.

ОЛЕНКА, дитяча пєса на 3 дії, Матвієнко (9 осіб) .... 25 ц.
ЧЕРЕЗ ФАЙКУ, Сценічна картина в 4-ох відслонах, Роман Завадович (7 осіб) .... 25 ц.
СВЯТО МАТЕРИ, сценічний образок на 2 дії, Марія Козоріс-Бариляковa (8 осіб) .... 20 ц.
МАЛАНКА, сценка на 1 дію для діточого виступу написана на тлі народнього переказу. М. Дашкевич (9 осіб) .... 10 ц.
ЗЛИДНІ. О. Олесь, 4 картини .... 20 ц.
МИКИТА КОЖУМЯКА, О. Олесь, 4 картини .... 15 ц.
ВЕРЕДЛИВА ПРИНЦЕСА, пєса на 3 дії (12 осіб) .... 15 ц.
ОДНОЇ НОЧІ, образок на 1 дію, А. Животко (5 осіб) .. 10 ц.
ТАРАСІВ ДЕНЬ, сценка для діточого театру в 1 відслоні А. Коломиєць (11осіб) .... 20 ц.
ПОЖУЛУВАЛА ЗАПІЗНО, сценічна картина в 1 відслоні (7 осіб) .... 15 ц.
МАТЕРИНА СЛЬОЗИНКА, дитяча різдвяна пєса-казка на 3 дії, написав Василь Атаманюк .... 20 ц.

SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

A WORD TO THE YOUNGER UKRAINIAN GENERATION.

There have been many appeals to aid the various organizations and no doubt good results have been accomplished. But this particular organization I have in mind is the Organization for the Rebirth of Ukraine. The title in itself explains the meaning the gaining of our Independence and Freedom... fight and fight with feror for that which is rightfully ours. When this is attained we will become proud. It will be the beginning of a great race of people who want to live peacefully, helping one another, and building up a nationality that will never die out.

The reason I press heavily upon this subject to you, the younger Ukrainian Generation, is to spread eagerness and ardor of mind to organize chapters of the Organization for the Rebirth of Ukraine. If a cooperative spirit exists within your own club, branches of this order should originate rapidly throughout all parts of the United States and Canada.

Inasmuch as our future depends so much on our present work our duty is to give the best that is in us. If we don't, who will? We can not rely on outsiders. We must "snap out of it." Glance around about us... large clubs, orders, masonic orders and hundred of others many years old. All of which means we must pull together for our goal! We have been taught the history of Ukraine, read the beautiful literature and understand it only too well. We must pass this on to our children so they will appreciate our hard work of a decade or more ago. A child who grows to manhood or womanhood will never forget that which was so beautifully taught him. When he becomes an important citizen he will be worthwhile to his community and an intelligent and proud Ukrainian.

Therefore, I beg you one and all to organize these chapters within your locality. Automatically you will belong to this vast organization. This will be a great honor. Once the work is started and well on its way we can face the future with a backbone of steel and a happy mind.

Margaret D. Semenkiw,
Baltimore, Maryland.

З ЛИСТІВ, ЯКІ НЕ ПІЙДУТЬ.

Високоповажаний Пане Еріо!

Ми здавна привикли вважати Францію за оборонця вселюдських ідеалів: свободи, рівности і братерства. Адже Шварцбарт стрілив свобідно до Петлюри, ваші старшини були на протиукраїнськім фронті з польськими старшинами як рівні з рівними, а армію Галера ви перевезли в Галичину справді по братерськи. Чотирнацять точок Вільсона Франція цінить до нині як найбільшу святість і біда тому, хто хотів би їх зломати.

Тому так радо прийняли ми вістку, що Ви, Шановний Пане, вибралися до Радянщини приглянутися зблизька життюбуттю, досягненням і плянам тієї великої держави. Врешті впаде авторитетне слово про все, що там діється. Врешті скінчаться чи то напади, чи то тиради на честь большевицької влади, а світ дізнається правди, за яку нині тяжче, як за гроші.

І Ви поїхали.

Ясно, що не волами, а кур'єрським, і ще ясніше, що не в „теплушці", а в сальонці. В сальонці далеко більші вікна і Ви мали змогу оглядати з них усе, що Вам показували.

Дайже Вам, Боже, здоровля за інформації, які Ви призбирали і жбурнули повними пригорщами у світ. Вони і до нас дістались і зробили відповідне враження та ще скріпили добре поняття про Францію у нас.

Пишете, нема голоду.

І я собі так думав, але — потихо. Але Ви не маєте поняття, що значить у нашій вужчій батьківщині признатися до чогось подібного. Заклювалиб мене за розсівання затрівожуючих вісток. Ми дістаємо багато листів з описами, як там люди мруть. Просто як мухи. Наші контрреволюціонери зробили з того, що це з голоду. Хе-хе-хе! А воно з переїдження. Обсадиться один з другим пажерливий малорос і — беркиць на землю. Покачається тай ноги витягне! Як його й не витягнути! І сала фунтів зо три і огірків (та ще й кислих!) штук з трицять і „риковки" бутилок з пять, а на добавок ковбаси аршин, як не більше. Така вам порода ненаситна, дарма, що вічно в добрі. Лаб цілий божий день, а робити не хоче.

Пишете, що на свої французькі очі бачили Ви, як робітник уплітав виноград. Цілими пригощами, з великого кошика, що його дістає кожний кожного дня. Маю до Вас жаль, Шановний Пане Еріо! Чому Ви не здержали ненажера. Виноград напевно був кураційний, але після доброго обіду — цілий кошик!? Може пошкодити. Знудить дурня, дістане рвоти, а чого доброго — попсує шлунок і тоді не тяжко за смерть. Я сам попсував собі так шлунок підчас побуту в 1920 році в Київі. Захотілось мені їсти сире пшоно, а кипятку не було, щоби попити — і тепер бідую.

І великі досягнення бачили...

Хто їх не бачить, як поїде туди! Але не кожний так щиро, отверто признає це. Оті всі електро-маґнето-бензино-дніпрельстанські чуда, яких нам не дозволяє оглянути і подивляти страх перед помстою пролетарських мас — з одної сторони, а жах перед пашпортовими труднощами з другої. Тільки деякі з нас побували там, але їм ніхто не вірить, хоч і гикають від переїдження, а очі мають повні подиву та захоплення.

Думаю, що після повороту в рідний край, Ви, як добрий син Франції, нічого собі більше не бажаєте, нічого в Бога не просите, тільки, щоби французький селянин і робітник так мався, як радянський.

Коли справді так собі бажаєте, то щож — дай Вам, Боже!...

Долучую вислови безмежного подиву для Вашого обсерваційного змислу, глибокої пошани для Вашого характеру, а найглибшого поважання для Вас.

Галактіон Чіпка.
(„Діло").

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПІСНІ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ,

(слова і мельодії Л. Лепкого)
НА МУЖЕСЬКИЙ ХОР
опрацював
Михайло Гайворонський
пісні:

1) Маєва нічка
2) Кладочка
3) Бо війна — війною
4) Тьох—тьох.

Пісні ці видала накладня „Червона Калина" у Львові.
Ціна чотирох пісень 25 центів.
Головний склад на Америку в книгарні:
„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Д-Р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

повідомляє Українців міста Нюарк, Н. Дж., й околиці, що з днем **1. жовтня 1933 р.** отвирає свій офіс під ч. 29 Мортон улиця, Нюарк, Н. Дж., близько української католицької церкви.

Прошу український загал мене поперти. За чесну і совісну обслугу ручу.

Д-р Михайло Янкович.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

	цнт
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука	75
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький	75
Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович	35
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75

Замовлення разом з належитістю слати до:

"S V O B O D A,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

ДЛЯ БЛИЖНІХ; драма на 4 дї, Я. Косовського, (13 осіб)	30 ц
СОТНИКІВНА, песа в 5 діях, з історичної повісти Богдана Лепкого. „Сотниківна", перероблена для сцени Олексою Скалозубом, (15 осіб)	40 ц.
ЗРАДА, історична драма на 3 дії з часів Гетьмана Мазепи (8 осіб)	35 ц.
ДАНИЛО ЧАРІВНИК, або Вратоване Супружжа, комедія на 4 дії зі співами (5 осіб)	25 ц.
ВОЄННА ЗАВЕРУХА, трагекомедія на 4 дії зі співами (6 осіб)	25 ц.
ДВА ДОМИКИ И ОДНА ФІРТКА, комедія в 1 дії, Л. Лотоцького (8 осіб)	15 ц.
МАРКО СПОТИКАЙЛО, комедія на 4 дії, написав П. Франко (10 осіб)	35 ц.
ЧОРТЕНЯ, комедія в 3 діях для аматорських гуртків, И. Ярославич, 6. жен. 5 муж. (Чортеня написане в цей спосіб, що можна його грати як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях)	30 ц.
ВЕРТЕП, песа на три дії, М. Підгірянка	25 ц.
ЛЮБОВНІ ПРИГОДИ, комедія на 2 дії, Ост. Цюка. (Осіб 5)	15 ц.
НОВІТНІ ЧОРТИ, комедія в чотирох діях, нап. А. Данко. (Осіб 16)	35 ц.
СРУЛЬ НАТЯГАЙЛО, написав А. Данко, комедія в двох діях (7 осіб)	25 ц.

Замовлення слати до:

"S V O B O D A,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНІМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ

ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ И БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:

SVOBODA,

P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

BALLET MASTER DUE TOMORROW.

Vasile Avramenko, Ukrainian ballet-master, arrives in Hollywood tomorrow. He is the creator of the Ukrainian folk ballet, collecting and reviving these dances in his native land. He is now training groups in this country.

Avramenko plans to contact film producers with an eye to picture work and also intends to organize a ballet group in Hollywood for performances throughout the western stages.

(Los Angeles Times, September 23, 1933).

—o—

UKRAINIAN CLUB LAUNCHED HERE.

Nation-wide League Dedicated to Revival of Culture.

Formation of the League of Ukrainian Friends—a nationwide organization dedicated to the revival of Ukrainian political and cultural identity—was announced in Cleveland today.

The organization, which numbers among its leaders a score of Cleveland Ukrainians prominent in all phase of civic affairs, will have chapters in principal cities and its headquarters in Cleveland, with a central council of 50 representing its membership.

Members of the group, known as the Cleveland Conference of the League of Ukrainian Friends, met last night at the Ukrainian National Home, 2253 W. 14th st., and adopted resolutions stating their purpose and contemplated plans.

Membership is open to other nationality groups, it was pointed out by Omer E. Malisky, president of the United Ukrainian Organizations, who presided at the meeting.

„We welcome into the organization anyone who calls himself a friend of the Ukrainians and allies himself with our purpose," Malisky said.

Officers elected last night are: Dr. N. J. Michalenko, president; John T. Bilinski, first vice president; John Petriwsky, second vice president; John Voloshen Jr., financial secretary; Walter Woycitsky, recording secretary; John Tarnavsky, treasurer; Omer E. Malisky, legal adviser.

Board of trustees: Michael J. Smilchak, John Trembliuk, Paul Wolansky Jr., John Kohut, George Baran, Nicholas Pelehaty and Ambrose Palivoda.

(Cleveland News, September 28, 1933).

UKRAINIANS WILL CELEBRATE NOV. 12.

The fifteenth anniversary of Ukrainian Independence Day, which falls on Nov. 1, will be celebrated by Cleveland's Ukrainian colony on Sunday, Nov. 12, it was decided last nigh at a meeting of the United Ukrainian Societies at the Ukrainian National Home, 2252 W. 14th Street.

The independence which Ukraine lost in the seventeenth century was not restored until 1918 and then was maintained for the brief period of six months. The date is celebrated by Ukrainians all over the world, who hope that some day their fatherland's independence will be regained.

Present plans call for a free-part program starting with special services in the city's three Ukrainian parishes. A parade of uniformed and costumed marchers of 40 Ukrainian organizations will start from the national home in the afternoon and proceed through the entire district, headed by bands and color bearers.

A speakers' and cultural program at the home will conclude the celebration, which will be opened by Omer E. Malisky, president of the United Ukrainian Societies. Pastors of the three churches will speak, and Dr. Luke Myshuha, Jersey City, editor of Svoboda, largest Ukrainian daily in the United States, will be the out-of-town guest speaker.

Officers of the arrangements committee are Malisky, chairman; Mrs. Mary Rozomilo, vice chairman; Steven Palivoda, recording secretary; Gregory Stepanek, financial secretary, and Matthew Prytulak, treasurer.

(Cleveland Plain Dealer, September 29, 1933).

—o—

GENERAL V. SIKEVICH GIVES LECTURES TO UKRAINAN CITIZENS.

Was General in Russian Army and Faught in Russo-Japanese War and Great War—Later Ukrainian Ambassador to Hungary.

LARGE AUDIENCES HEARD LECTURES.

Oshawa Ukrainians Aroused to Enthusiasm by His Address on Country's Struggle for Independence.

General Vladimir Sikevich, Ukrainian, who served as a general in the Russian Army in the Russo-Japanese war of 1904-1905, and the Great War, and who was Ukrainian ambassador to Hungary during the bief period of Ukrainian independence following the great war, was an interesting visitor to Oshawa during the weekend, and gave a series of lectures to his fellow-countrymen of this city. On Friday evening, in the Ukrainian Presbyterian Church, he gave a lecture on the history of Ukrainian immigration to Canada, and told many stories of the experiences of the Ukrainian settlers in the west. On Saturday evening, in the same place, he aroused his large audience to enthusiasm with a lecture on the struggles of the Ukrainian people for independence, the audience rising and singing heartily one of Ivan Franko's great songs of independence. On Sunday afternoon, in the St. Gorge's Ukrainian Hall, General Sikevich gave a most interesting and significant lecture on Europe and Asia and the possibility of war.

Foresees War.

Manchuria—like Germany, said the speaker on Sunday, is a barrel of dynamite, that will start another war. Manchuria was significant to Ukrainians, he pointed out, because there were great numbers of Ukrainians living in those parts: 3,500,000 in that corner of the Far East, namely, in the sections around Manchuria. In Harbin, alone, there are 47,000 Ukrainians living. The Soviet Union has an army of 175,000 Red soldiers under Gen. Blucher on the borders of Manchuria, in readiness for a Japanese move. Both Japan and the Soviet Union he claimed were preparing feverishly for war. The Soviet Union was busy in Mongolia and China, arming Chinise against Japan, and with diplomatic intrigues strives to rush China against Japan.

"The aim of Japanese," said General Sikevich, "is to fulfill a dream of one of her poets who visualizes a United States in that part of Asia composed of a union of Manchuria, Mongolia and Siberia, under the protectorate and sway of Japan. In Europe, too, war is impending. All the powers are heatedly preparing for it. The peace pacts are no warrant for peace—they will prove just another scrap of paper. The newly created states in Europe, including the Soviets, do not wish for war, but those states who were wronged by the Versaile Treaty see in war their salvation and pray and prepare for it."

Interviewed in French.

Interviewed by the Times, General Sikevich proved to be a most interesting character. Unable to speak English fluently, while the reporter was in the same position regarding Ukrainian, the conversation was carried on in French, which he speaks exceptionally well.

General V. V. Sikevich was born on his family estate, Tarascha, government of Kiev, Ukraine, some 63 years ago. He spent 30 years in the service of the Russian Imperial Army, commencing with a rank of lieutenant and ending with the rank of Major-General. He saw Russo-Japanese campaign in 1905, as Colonel, and was wounded in the battle of Mukden. Several former Russian soldiers who served in this campaign, now residents of Oshawa, recognized the General and came forward to exchange their greetings, among them was one who served for a numbers of years in his regiment, shook hands with his former commanding officer.

General Sikevich fought in the Great War as commander of a division and took part in major battles on the different Russian fronts: East Prussia, Poland and Galicia. He was wounded three times, once very seriously in the great Hindenburg drive against the Russians in East Prusia—his feet were almost shot away by explosions of German shrapnels.

Organized Ukrainian Army.

When the Russian revolution broke out in 1917, General Sikevich was the first of the many foremost Russian generals of Ukrainian birth who hurried to declare their services to the newly formed Ukrainian government in Kiev, capital of Ukraine. He "Ukrainized" his division by excluding from the ranks of his command all those who were of different nationality than Ukrainian and filled their places with Ukrainians from Russian divisions.

In 1918 he commanded the Ukrainian army and broke the Russian Bolshevik front under Barvinkove and drove the Red forces under General Lazarev and Jekorov outside the Ukrainian boundaries.

In that same year the Ukrainian government sent General Sikevich as head of the diplomatic corps to Hungary to represent Ukraine, where he remained in that capacity for several years.

Outlawed by Soviet.

General Sikevich came to Canada from Paris over six years ago with his wife and a son and daughter, sojourning in Winnipeg. Since then he became a British subject. The Soviet government had outlawed him as they did all those who fought against them.

His son is living in Montreal connected with one of the great steamship lines. His daughter is living in Paris. She studied in the University of Manitoba, distinguishing herself by winning four scholarships in successive years, a degree of B.Sc. and the French Government Bursary for 1930.

At the present the General and Mrs. Sikevich make Toronto their home.

General Sikevich is speaking again tonight in the Bloor Street Hall. In his conversation with the Times, he commended the Ukrainian people of Oshawa for their loyalty to their adopted country, but at the same time pointed to their intense love for their homeland, and their desire to see it freed from the yoke of the Russian Soviet.

(The Oshawa Daily Times, Monday, September 25, 1933).

СКРІПЛЮЄ І РЕГУЛЮЄ ЖОЛУДОК.

Новий лік **Маґентон** — дає подивугідні успіхи в лікуванню численних недуг. Маґентон побуджує і скріпляє ослаблені життеві орґани, ділає на залози (ґлендс), усуває ґази і кваси, поправляє апетит, скріплює нерви, привертає сон, словом, ділає на цілий орґанізм, усуваючи спричиняючу недуги отрую. Маґентон є ліком для всіх, то є: мужчин, женщин і дітей. Памятайте, що є два роди Маґентону — в порошку 50 цнт. за пушку, і в плині, 60 цнт. і доляра за пляшку. Не плекайте недуг, — а ще сегодня замовте Маґентон і зачніть заживати. Самі переконаєтеся, що ліпшої Медицини-Тоніку не знайдете в світі. 226-

Письма і замовлення адресуйте так:

GRAMERCY CHEMICAL CO., Inc.,

204 E. 18th ST., NEW YORK, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ФАРМИ, ДОМИ І БИЗНЕСА

в Филаделфії і околиці на продаж і виміну. Маємо около сто фармів, три сотки домів і 80 ріжних бизнесів, добрі і дешеві.

АНТІН ПАШУК

322 N. 8th St., Philadelphia, Pa.

ДО ВИНАЙМУ

5 кімнат під ч. 559-567 Springfield Ave., Newark, N. J., зі всіма уліпшеннями крім огріття, добра дільниця, рент дуже приступний бо тільки $20.00. Голоситися до дженітора. 228-232

ЧИТАЙТЕ! УВАГА! ЧИТАЙТЕ!

ДАРОМ ПОМАЛЮЮ ЦЕРКОВ!

Як Ваша Церковця не є ще мальована, або почорніла, знищена, **напишіть до мене, я** прийду особисто, огляну і помалюю Вам першорядно ще й подякуєте мені. Гроші зберу вам з жертв на образи і мальовання. Уряд цента не мусить дати.

Чи приємно Вам дивитись що неділі на Вашу немальовану Церков? Як ні — пишіть до **мене,** я приїду своїм автом сей час і все залагоджу.

Вже сім (7) Церков я так помалював в двох роках; подяку мою і гарні рекомендації покажу Вам.

Пишіть сей час! 224-5,-

Artyst D. ZAHARCHUK,

P. O. Box 15, Northampton, Pa.

Пошукується МАРІЇ ДРОЗД з родини Войціх, яка має тепер около 45 літ. Вона виїхала з Карнеґі, Па., в 1915 році з малим синком Іваном. Муж Николай Дрозд, або Друс, Михайло або Николай, помер 14 січня 1933 р. Другий син Николай Дрозд тепер перебуває в Карнеґі. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай зголоситься, в справі полагодження маєтности по помершім Николаю Дрозд до: **POTTER TITLE and TRUST COMPANY, Fourth Ave. and Grant St., Pittsburgh, Pa.** 218.-

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(60)

© 1931, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Головний жрець зволід, коли Тарзан наказав йому звільнити тих, що були в печері за ґратами. „Вони вже присвячені!" — голосно викрикнув він. На його лиці було ясно написане змагання між небажанням виконати наказ Тарзана й страхом, що це дійсно наказ божого сина. Нарешті боязнь кари перемогла. „Коли син мого бога Джад-Бен-Ота наказав, то я мушу коритися". Коли увязнених звільнено, вони кинулися до Тарзана й, клякаючи, благословили його.

Нарешті Тарзан рішив лишити храм. Переходячи через широку площу, Тарзан побачив на боці низький будинок, який був у дверях і вікнах заґратований. Цей будинок звернув на себе увагу Тарзана тим, що він був якось відокремлений від інших будинків. „А це що за будівля?" — спитав він жерця. Той знову глянув підозріло на Тарзана й відповів, що тепер цей будинок порожній. Скоро Тарзан, жрець, а за ними король зі своїми вояками опинилися в палаті.

Тарзан мав запитати це щось, але він ніяк не рішався, щоб не виявити того, що він нічого не знає про це племя. Адже син божий повинен знати, як жиє це племя й що воно має та з кого складається. Тарзан не бачив тут нікого з жінок і це його цікавило, а особливо його цікавило, чи нема тут жінки чужого племени. Нарешті всі сіли до вечері. Тарзан кілька разів звертав увагу на одного раба, що пильно вдивлявся в нього.

Пізніше він побачив, як той раб щось говорив іншому, вказуючи на нього своїм пальцем. Тарзан не памятав, щоб він кого з цих Ваздонів бачив раніше, а тому нарешті перестав думати про них. Король був цікавий, чому його високий гість так мало їсть і майже не пе. Бо він сам їв і пив, як тільки міг. Це для нього була велика радість і честь їсти поруч з сином свого бога. Нарешті лише Тарзан та раби не були пяні, а всі інші запились до нестями.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР

153 AVENUE B, NEW YORK, N. Y.

(межи 9. і 10. ул.)

Tel. ALGONQUIN 4-8625.

Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

Tel.: Orchard 4-2568

129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".